

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Fler vägar till arbetslivet SOU 2024:74

(U2024/02591)

Övergripande synpunkter

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, tillstyrker utredningens huvudförslag, utifrån att myndigheten bedömer att det kan skapa fler vägar till vidare utbildning och arbetslivet för många elever som i dag går på introduktionsprogram. SPSM vill övergripande betona vikten av att föreslagna utbildningar blir tillgängliga och ändamålsenliga för elever med funktionsnedsättning.

En viktig förutsättning för att SPSM ska tillstyrka förslagen är att utredningen föreslår att:

- Att utbildningarna föreslås vara påbyggnadsbara och därmed inte blir en återvändsgränd.
- Att de nya 1 900-poängsprogrammen ges inom ramen för gymnasieskolan. Detta kan bidra till ett mer inkluderande socialt sammanhang och att resurserna inom gymnasieskolan, såsom elevhälsa, kan användas mer samlat och effektivt än om de nya yrkesprogrammen skulle organiseras i en egen skolform. SPSM erfar att elever som är i behov av stöd i grundskolan ofta behöver fortsatt stöd för att klara sin vidare utbildning
- Att de föreslagna utbildningarna ges som en treårig yrkesutbildning, vilket gör att eleverna får mer tid per poäng i de nya 1 900-poängsprogrammen. Tidsaspekten kan möjliggöra ökad flexibilitet och ökad möjlighet för pedagogiskt stöd utifrån elevers individuella förutsättningar. SPSM anser att det är bra att utredningen föreslår en tydlig garanterad undervisningstid och att utbildningarna ska bedrivas som heltidsstudier. Det är också positivt att det finns möjlighet till ett års förlängning vid behov. Treårsramen bedöms vidare kunna ge möjligheter till samordning och samläsning med nationella gymnasieprogram. Detta kan i sin tur möjliggöra ett bredare programutbud för eleverna på yrkesprogrammen samt ökade

möjligheter att växla mellan olika typer av gymnasieprogram utifrån elevernas förutsättningar och behov. Att utbildningarna ges under tre år är också positivt ur ett inkluderingsperspektiv.

SPSM vill särskilt understryka:

- Att det är viktigt att eleverna ges tillgång till lärare med specialpedagogisk utbildning och resurstöd. SPSM vill betona att stödet som ges i 1 900-poängsprogrammen måste vara adekvat och utgå från elevens behov och förutsättningar. Detta stöd behövs även i de föreslagna yrkesämnena samt under det arbetsplatsförlagda lärandet. SPSM vill lyfta vikten av att handledare för det arbetsplatsförlagda lärandet ska ha kunskap om elevens stödbehov och förutsättningar, exempelvis vid funktionsnedsättning.
- Att yrkesproven behöver vara tillgängliga och genomförbara för elever med funktionsnedsättning, och att individuella undantag ska kunna göras. SPSM ser positivt på att individuella undantag ska kunna göras och instämmer i att detta kan minska risken för att yrkesprovet blir ett hinder för enskilda elever att genomföra sin utbildning. En elevs funktionsnedsättning ska kunna beaktas i bedömningen om att särskilda skäl föreligger.
- Att vid framtagandet av föreskrifterna om yrkesprov behöver det beaktas att yrkesproven ska vara tillgängliga för elever med funktionsnedsättning. SPSM menar att Skolverket bör få i uppdrag att samverka med SPSM i denna fråga.
- Att myndigheten ser positivt på att individuella förberedelseprogram ska erbjudas elever från anpassade grundskolan, utifrån samma förutsättningar som gäller enligt nuvarande reglering inom introduktionsprogrammen.

SPSM vill avslutningsvis lyfta att det är positivt att Skolverket föreslås få i uppdrag att följa upp införandet av förslagen. SPSM vill understryka betydelsen av att uppföljningen belyser situationen för elever med funktionsnedsättning.

Utifrån ovanstående kommentarer tillstyrker SPSM följande förslag i utredningen:

5.1.1 Nya yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng ska införas i gymnasieskolan

5.1.2 Yrkesprogrammen som omfattar 1 900 poäng ska vara nationellt utformade

5.2.1 Yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng vänder sig till elever som vill läsa en yrkesutbildning men som inte är behöriga till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng

5.2.2 Elever som är behöriga till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng ska kunna gå ett yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng om det finns särskilda skäl

5.3.1 De nya yrkesprogrammen ska omfatta 1 900 poäng varav 1 500 poäng ska vara yrkesämnen

5.3.3 Individuellt val ska ingå med 100 poäng

5.3.4 Arbetsplatsförlagt lärande ska ingå med 15 veckor

5.3.5 Ett yrkesprov eller ett gymnasiearbete om 100 poäng ska ingå i de nya yrkesprogrammen

5.4.1 De nya yrkesprogrammen ska vara 3-åriga

5.4.2 Utbildningen ska bedrivas som heltidsstudier

5.5.1 Lärlingsutbildning

5.6.1 Huvudmän ska dimensionera för att alla behöriga elever ska kunna få en plats på ett nationellt yrkesprogram om 1 900 eller 2 700/2 800 poäng, ett högskoleförberedande program eller programinriktat val

6.2.2 Ungdomar som saknar behörighet till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng ska ha rätt att tas emot på individuellt förberedelseprogram

6.2.3 Elever ska erbjudas yrkesämnen på individuellt förberedelseprogram

7.1 Behörighetskrav till yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng

7.3 Ett års studier på ett 1 900-poängsprogram ska möjliggöra behörighet till yrkesprogram som omfattar 2 700 respektive 2 800 poäng

10.2.1 Yrkesprov ska införas på yrkesprogram i gymnasieskolan och på nationella program med yrkesinriktning i anpassade gymnasieskolan

10.2.5 Skolverket fastställer yrkesproven – i nära samarbete med branscherna

10.3.3 Genomförande samt bedömning och betygsättning av yrkesprov i komvux

11.1 En rätt ska införas för elever att fullfölja utbildningen på individuella program i anpassade gymnasieskolan

12.1 Uppföljning och utvärdering av utredningens förslag

Övriga förslag och bedömningar väljer SPSM att inte ta ställning till.

I detta ärende har Catrin Tufvesson, utredare, varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även chefsjurist Ulrika Ehlin, enhetschef Nina Karnehed och sakkunnig Petter Ådahl deltagit.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Aurora Lindberg
Generaldirektör